

DUYGUSAL İSTİSMAR

Prof. Dr. Runa İdil Uslu

Duygusal İstismar, çocuğun duygusal ve ruhsal işlevlerine zarar verici nitelikte, süregelen davranış ve etkileşim örüntüleridir. Tek başına bulunabildiği gibi her durumda diğer istismar ve ihmal türlerine eşlik eder (Claussen ve Crittenden, 1991; Thompson ve Kaplan, 1996). Tablo 1’de duygusal istismar türlerinin sınıflandırılması görülmektedir (APSAC, 1995).

Tablo 1. Duygusal İstismar Türlerinin Sınıflandırılması

Sınıflandırma	Tanım
Aşağılama	Aşağılama, küçük düşürme, utandırma, alay etme.
Korkutma	Yaşamı tehdit edici davranışlarda bulunma, kendini güvensiz hissetmesine yol açma, gerçekçi olmayan beklentiler yükleme ve karşılayamazsa kayıp ya da zararlar tehdit etme; çocuğu sevdiği kişilerle/nesnelere ilgili tehdit etme
Sömürme, yozlaştırma	Gelişimsel düzeyine uygun olmayan ya da suç niteliğindeki davranışlara örnek oluşturma, izin verme, yüreklendirme; yaşına uygun özerkliğini elinden alma; bilişsel gelişimini engelleme
Duygusal yoksunluk oluşturma	Görmezden gelme; gerekli sevgi, şefkat ve bakımı esirgeme
Reddetme	Kaçınma ya da onu kendinden uzaklaştırma
Yalıtma	Hapsetme, hareket ve sosyal etkileşim özgürlüğüne mantıksız kısıtlamalar koyma
Güvenilmez/tutarsız ana-babalık	Birbiriyle çelişen tutumlar ve taleplerde bulunma
Ruhsal, tıbbi ve eğitsel gereksinimlerini göz ardı etme	Duygusal, davranışsal, bedensel ya da eğitsel gereksinimlerinin karşılanmasını ya da sorunlarının sağaltımını göz ardı etme
Eşler arasındaki şiddete tanık etme	Aile içi şiddete tanık olmaktan korumama

Duygusal istismar en sık görülen istismar türüdür. İki yaşından küçük çocuğu olan anababaların % 90’ından fazlasının çocuklarını ruhsal olarak örseleyici biçimde davrandıkları bulunmuştur (Straus ve Field, 2003). Erken dönemde başlayan duygusal istismar ve ihmalin çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine olumsuz etkileri vardır. Duygusal istismar, bağlanma bozuklukları, depresyon, kay-

Duygusal istismar farkındalığının az olması ile ilişkili bulunmuştur (Uslu ve ark., 2010). Bu etmenlerden eğitim, gelir düzeyi ve çalışma durumu ile ilgili sonuçlar yazında yer alan benzer çalışmaların sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Ebeveyn cinsiyetinde ise kimi çalışmalarla benzerlik gösterirken (ör; Ferrari, 2002), kimi çalışmalarda ise ebeveyn cinsiyetine bağlı bir farklılık bulmamıştır (Pierce ve Bozalek, 2004).

Ne Yapılmalı?

Duygusal istismar çok yaygın bir toplum sağlığı sorunudur. Toplumdaki şiddetin zeminini hazırlayan ve yıkıcı etkisini artıran bir unsurdur. Bir toplumun uygarlık düzeyinin göstergesi olacak düzeyde büyük anlam taşımaktadır. Duygusal istismarı önlemek, etkilerini sağaltmaya göre daha uygulanabilir ve etkilidir. Bunun için öncelikle toplumun, günlük yaşamda olağan karşılanan ancak istismar niteliği taşıyan tutum ve davranışlara ilişkin farkındalığını artırmak gerekir. Bunu, çocuklara yönelik sağlıklı ve yapıcı yaklaşımların nasıl yapılacağına ilişkin eğitim izlemelidir. Toplum eğitimi özellikle medya yolu ile yapılabilir. Hükümet ve hükümet dışı kuruluşların düzenleyeceği olumlu ana-babalık eğitimleri, öğretmenlerin, çocuklarla çalışan uzmanların ve kamu görevlilerinin eğitimi sorunun küçültülmesi yolunda ilerleme sağlayacaktır. İstismar mağduru çocukların ve ailelerinin sağaltımı gereklidir ve bunu sağlayacak uzmanların yetiştirilmesi de başlı başına eksikliği yaşanan bir durumdur. Her konuda olduğu gibi, çocuğa yönelik şiddetin önlenmesinde de olumlu gelişmeler öncelikle duyarlı, bilgili ve becerikli gönüllülerin çabalarıyla sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

1. APSAC-American Professional Society on the Abuse of Children (1995). Guidelines for psychosocial evaluation of suspected psychological maltreatment in children and adolescents. Chicago, IL: American Professional Society on the Abuse of Children.
2. Claussen AH, & Crittenden PM. (1991). Physical and psychological maltreatment: Relations among types of maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 15, 5-18.
3. Ferrari AM (2002). The impact of culture upon child rearing practices and definitions of maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 26, 793-813.
4. Gross AB, & Keller HR (1992). Long-term consequences of childhood physical and psychological maltreatment. *Aggressive Behavior*, 18, 171-185.
5. Johnson JG, Cohen P., Smailes EM., Skodol AE., Brown J., & Oldham JM. (2001). Childhood verbal abuse and risk for personality disorders during adolescence and early adulthood. *Comprehensive Psychiatry*, 42, 16-23.
6. Kurcaali-Iftar G. (2005). How do Turkish mothers discipline children? An analysis from a behavioural perspective. *Child: Care, Health & Development*, 31, 193-201.
7. Moore J, & Finkelstein N. (2001). Parenting services for families affected by substance abuse. *Child Welfare*, 80, 221-238.

8. Pierce L, & Bozalek V. (2004). Child abuse in South Africa: An examination of how child abuse and neglect are defined. *Child Abuse & Neglect*, 28, 817-832.
9. Schellenbach CJ, Whitman TL, & Borkowski JG. (1992). Toward an integrative model of adolescent parenting. *Human Development*, 35, 81-99.
10. Simsek-Orhon F, Ulukol B, Bingoler B, & Baskan-Gulnar S. (2006). Attitudes of Turkish parents, pediatric residents, and medical students toward child disciplinary practices. *Child Abuse & Neglect*, 30, 1081-1092.
11. Straus MA, & Field CA. (2003). Psychological aggression by American parents: National data on prevalence, chronicity, and severity. *Journal of Marriage and Family*, 65, 795-808.
12. Teicher MH, Samson JA, Polcari A, & McGreenery CE. (2006). Sticks, stones, and hurtful words: Relative effects of various forms of childhood maltreatment. *The American Journal of Psychiatry*, 163, 993-1000.
13. Thompson AE., & Kaplan CA. (1996). Childhood emotional abuse. *British Journal of Psychiatry*, 168, 143-148.
14. Uslu RI, Kapçı EG, Yıldırım R, Öney E (2010). Sociodemographic characteristics of Turkish parents in relation to their recognition of emotional maltreatment. *Child Abuse and Neglect*, 34, 345-353.